

Recenzja pracy doktorskiej lek. Tomasza Latuska pt.: Ocena skuteczności i bezpieczeństwa stosowania radioterapii w leczeniu chorób nienowotworowych. Próba określenia czynników predykcyjnych”.

Radioterapia stanowi jedną z podstawowych metod leczenia chorób nowotworowych, lecz znajduje również miejsce w przypadku schorzeń nienowotworowych. Wiele chorób przebiega z bolesnym stanem zapalnym lub rozplemem tkanki łącznej, w znaczący sposób obniżając jakość życia z upośledzeniem funkcjonowania chorych. Schorzenia te stanowią istotny problem społeczny i ekonomiczny, ponieważ dotyczą relatywnie dużej grupy osób. Wprawdzie istnieje wiele metod leczenia schorzeń o charakterze degeneracyjnym i proliferacyjnym, ale ich skuteczność jest ograniczona głównie występującymi objawami ubocznymi. Alternatywą dla podstawowych metod leczenia, może stanowić radioterapia. Tym bardziej, że podstawy radiobiologiczne stosowania promieniowania jonizującego w leczeniu chorób nienowotworowych były przedmiotem wielu badań i są jasno określone.

W tym kontekście wybór tematu pracy wydaje się właściwy i aktualnie potrzebny w praktyce klinicznej.

Przedmiotem prezentowanej dysertacji była retrospektywna analiza łącznie grupy 189 chorych na zapalenie okołostawowe barku, zapalenie nadkłykci kości ramiennej, zapalenie rozciągniętego podszewowego, orbitopatię tarczycową w przebiegu choroby Gravesa-Basedowa, oraz chorobę Dupuytren'a. Chorych leczono w użyciu promieniowania jonizującego, co warto podkreślić w jednym ośrodku, w Zakładzie Radioterapii w Gliwicach. Skuteczność radioterapii oceniano za pomocą numerycznej skali oceny bólu oraz skal i formularzy dedykowanych do oceny wyników leczenia poszczególnych schorzeń.

Przedłożony do oceny manuskrypt napisany jest w sposób przejrzysty i logiczny, zawiera 108 stron maszynopisu i posiada układ typowy dla dysertacji doktorskich. Zawiera 8 rycin i 26 tabel, które są umieszczone w tekście, co ułatwia czytelnikowi zapoznanie się z prezentowanym materiałem i wynikami. Autor cytuje 120 pozycji piśmiennictwa.

Wstęp pracy stanowi obszerne i szczegółowe opracowanie poglądowe, dotyczące aktualnej wiedzy na temat wymienionych jednostek chorobowych poddanych analizie badawczej. Doktorant szczegółowo omawia dane epidemiologiczne, metody diagnostyki i leczenia skojarzonego. Również opisuje

szczegółowo podstawy radiobiologiczne stosowania promieniowania jonizującego w chorobach nienowotworowych.

Wprowadzenie porusza zatem wszystkie ważne aspekty omawiane w pracy doktorskiej. Doktorant jako praktyk kliniczny przedstawia problemy decyzyjne w sposób wskazujący na jego obszerną wiedzę i doświadczenie kliniczne w tym zakresie, szczególnie w kontekście podjętych badań.

W rozdziale „Cele pracy”, Doktorant jasno i poprawnie precyzuje hipotezy badawcze oraz cele swojej dysertacji. Ponadto podejmuje próbę określenia czynników predykcyjnych stosowania radioterapii w leczeniu analizowanych chorób.

Kolejny rozdział „Materiał i metody”, identyfikuje badane grupy, szczegółowo opisuje charakterystykę chorych oraz metody leczenia oraz dobór chorych do poszczególnych podgrup. Precyzyjnie zostały zdefiniowane metody badań oraz sposób przeprowadzania i interpretacji wyników. Szczegółowo opisuje przyjęte w swojej pracy parametry fizyczne dla planowania radioterapii.

W rozdziale tym Doktorant szczegółowo i obszernie definiuje zastosowane kryteria oceny naukowej. W tym aspekcie dobór chorych, zastosowane analizy statystyczne oraz założenia badawcze prezentowanej pracy, w mojej opinii są w pełni uzasadnione i rzeczowe.

Rozdział pracy „Wyniki” to obszerne i przejrzyste omówienie badań. W 26 tabelach Doktorant ukazuje skuteczność radioterapii dla poszczególnych schorzeń na podstawie odpowiednich formularzy. Prezentacja odpowiedzi na leczenie w określonych interwałach czasowych obserwacji klinicznych, znacząco ułatwia ocenę.

Znaczące wyniki leczenia w postaci poprawy funkcjonalności i zmniejszenia dolegliwości bólowych uzyskano w Zapaleniu okołostawowym barku, Zapaleniu nadkłykci kości ramiennej i Zapaleniu rozciągna podeszwowego od 80 do 95% całkowitych odpowiedzi na leczenie w okresie obserwacji powyżej 12 mies. Natomiast w przypadku chorych z Orbitopatią tarczycową w przebiegu choroby Gravesa-Basedowa, odsetek pozytywnych odpowiedzi (stabilizacja oraz poprawa), wystąpił u 100% pacjentów dla obserwacji okresie 10-18 miesięcy po radioterapii.

Jest to dobrze napisany rozdział, który świadczy o umiejętności krytycznego podejścia do prezentacji wyników własnych badań.

W rozdziale „Dyskusja”, Doktorant umiejętnie przeanalizował otrzymane wyniki oraz odniósł je do danych z literatury polskiej i światowej. Wykorzystał w pracy właściwie dobrane piśmiennictwo,

odpowiednio cytując poszczególne pozycje. Również wykazał się właściwym spojrzeniem z punktu widzenia praktyka klinicznego, szczególnie że dane stanowiące materiał niniejszej rozprawy były zebrane retrospektywnie.

Doktorant w pełni zrealizował postawione cele badawcze.

W rozdziale pt. „Wnioski” jasno przedstawiono podsumowanie wynikające z przeprowadzonych analiz, w tym dwa ważne wnioski z punktu widzenia klinicznego. Pierwszy z nich wskazuje na wysoką wartość zastosowania radioterapii w leczeniu objawowym analizowanych schorzeń, z wysokim odsetkiem trwałych odpowiedzi. Drugi wskazuje na konieczność wczesnego zastosowania radioterapii dla uzyskania pozytywnego efektu leczenia.

Przedstawione techniki radioterapii chorób nienowotworowych powinny być szeroko rekomendowane we wszystkich ośrodkach onkologicznych posiadających odpowiednie możliwości techniczne.

Streszczenia polsko- i angielskojęzyczne nie budzą zastrzeżeń.

Pracę kończy obszerne zestawienie piśmiennictwa, w tym pozycje z ostatnich 5 lat. Wykorzystana bibliografia potwierdza rzetelną analizę tematu, będącego przedmiotem pracy doktorskiej.

Rozprawa jest pracą wyróżniającą się, ze względu na swoją wartość kliniczną. Godny uwagi jest logiczny, precyzyjny opis oraz przedstawienie problemu i wyników własnych. Na szczególne podkreślenie zasługują elementy poznawcze wynikające z pracy, mające znaczenie dla praktyki klinicznej.

W związku z tym mam zaszczyt i przyjemność przedstawić Radzie Naukowej Narodowego Instytutu Onkologii im. M. Skłodowskiej-Curie, wniosek o dopuszczenie lek. **Tomasza Latuska** do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

prof. dr hab. med. Krzysztof Roszkowski
specjalista onkologii radioterapii
4766570

Krzysztof Roszkowski
Kierownik Katedry Onkologii
Collegium Medicum
Uniwersytet Mikołaja Kopernika